

'ZEEVLAM', PRETBEDERVER VAN DE DAGJESTOERIST

Gert Coone

© Greet Veighe

Van alle typische kustweerfenomenen hebben dagjesmensen ongetwijfeld al het vaakst gevloekt op de 'zeevlam'. Je stapt op een zonovergoten en warme lentedag vol goede moed in de auto, trotseert onder een strakblauwe hemel de files richting kust en komt uiteindelijk aan... op een strand dat zich de hele dag verhult in een kille mist.

De zeevlam slaat op warme lentedagen toe. Als een duivel uit een doosje. De dag op het strand begint, net als in het binnenland, onder een stralende zon. Plots komt van over zee een muur van mist opzetten, die de rest van de dag het strand inpalmt. Amper een paar honderd meter verder landinwaarts blijft de zon de hele dag uitbundig schijnen. Wat is er aan de hand?

Zoals wel vaker het geval is aan de kust, ligt de oorzaak in het verschil tussen de temperatuur van het zeewater en die van de landmassa. In het voorjaar warmt het zuiden van Europa al snel op. Als er een hogedrukgebied ligt boven Oost-Europa, komt die warme luchtmassa met een zuidenwind onze kant op. Boven land resulteert dat in prachtig zonnig lenteweer, maar boven zee gebeurt er iets heel anders.

Een warme luchtmassa heeft meestal een hogere dauwpunttemperatuur. Dat is de temperatuur waarbij die luchtmassa verzadigd raakt met waterdamp. De waterdamp condenseert dan tot waterdruppeltjes, die wolken of mist vormen. Stel dat er op een dag in mei of juni vanuit het zuiden een warme luchtmassa komt aangedreven met een dauwpunttemperatuur van

14° C. Overdag warmt de zon het binnenland moeiteloos op tot 20 graden of meer. De lucht raakt er bijlange niet verzadigd met waterdamp en de zon blijft er ongehinderd schijnen. Aan zee is het andere koek. In het voorjaar is het zeewater nog relatief koud. Het zeewater koelt de onderste luchtlagen gevoelig af. Van zodra de temperatuur van de lucht zakt tot 14° C raakt de luchtmassa verzadigd, condenseert de waterdamp tot kleine druppeltjes en ontstaat er mist.

Een ochtend met mist boven zee, zon boven land en een zuidenwindje. Er lijkt dus op het strand eerst weinig aan de hand. Maar dan gaat een tweede typisch kustfenomeen een rol spelen. Op zonnige en warme lente- en zomerdagen steekt de zeebries de kop op. Die zorgt ervoor dat de wind in de loop van de dag vanuit het noordnoordoosten gaat waaien. In dit geval brengt die niet alleen koele lucht van over zee mee, maar ook het mistveld. Dat gaat heel plots en spectaculair. Van over zee komt een muur van mist opzetten die op enkele minuten tijd het hele strand inpalmt en dat strand voor de rest van de dag in zijn kille greep houdt. Enkele honderden meters landwaarts van de zeedijk komt het mistveld opnieuw in de warme landlucht terecht. De temperatuur

van de luchtmassa stijgt weer tot boven het dauwpunt en de mist verdwijnt er als sneeuw voor de zon.

Van zodra in juli of augustus de temperatuur van het zeewater stijgt richting 20° C, is de kans veel kleiner dat de luchtmassa boven zee nog afkoelt tot aan het dauwpunt. Er blijft dan op warme zomerdagen wel een verfrissende zeebries staan, maar de kans dat die nog zeemist aanvoert, is erg klein. Zeevlam is dan ook een typisch fenomeen voor het voorjaar.

Zeevaarders gaven dit verschijnsel eeuwen geleden al zijn naam: 'zeevlam'. Waar deze naam precies vandaan komt, is onduidelijk. Met warme vlammen heeft deze kille zeemist alvast niets te maken. Maar de plots opkomende mist heeft wel iets weg van rook, en dat kan een mogelijke verklaring zijn. Verwar 'zeevlam' in elk geval niet met 'zeevonk', zoals wel eens gebeurt in de media. Dat laatste is een heel ander fenomeen. Hierbij doet een bepaalde soort algen door bioluminescentie het zeewater blauw oplichten. Heel erg spectaculair! Maar met deze zeevonk heeft de zeevlam niets van doen.